

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.

„1/2” 1 „ 60 „

„1/4” — 90 „

IN STREINĂTATE:

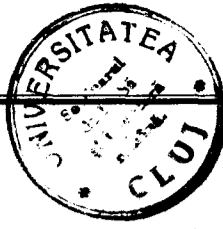
PE AN 6 FRANCI.

„1/2” 3 „

—o—

Numeri singuratici se vënd
in Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

Răvașul

INSERTIUNILE

se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

—o—

ADRESA:

„RĂVAȘUL”
CLUJ, — KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: Dr. IULIU FLORIAN

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

Sărbările dela Sibiu.

IV.

Eminescu și Cipariu.

Adunarea »Asociațiunii« a câștigat o strălucire literară prin faptul, că dl Dr. Sextil Pușcariu a evocat în ședința festivă memoria și figura marelui părinte al filologiei noastre: *Timoteiu Cipariu*.

Figura lui sombră de adâncitor al tainelor limbei, a strălucit acum odată în fața publicului mestecat, dar elegant, care se dedase cu oare-care fiori la la pronunțarea numelui acestui venerabil muncitor în ogorul limbei, deși el punea prin munca sa un temelu solid și filologiei, și limbei literare române. Lumea văzu acum cu uimire, că rigurosul bătrân dela Blaj, nu era să fie tocmai așa de înfiorător, cum i-l-au prezentat superficialii zilelor noastre, și simția o ușurare sufletească văzând pe tinărul și inteligentul literat modern cu câtă venerațiune și dragoste și entuziasm vorbește despre acel sihastru al nostru din codrul literar.

O văpaie de lumină și căldură se revărsa în sala cea strălucită a »Casei naționale« pe urma acestui discurs. Se părea, că statuia de marmură albă a marelui Cipariu se înspumează pe scena teatrului și primește omagiile, întârziate, dar entusiaste, a acelei Asociațiuni de oameni, cărora el le-a dat și temelul ființei, și toată slava vieții ce au dus până azi. Părea, că se inaugurează galeria bărbaților mari; părea că se întredeschide pentru întâiași dată portalul

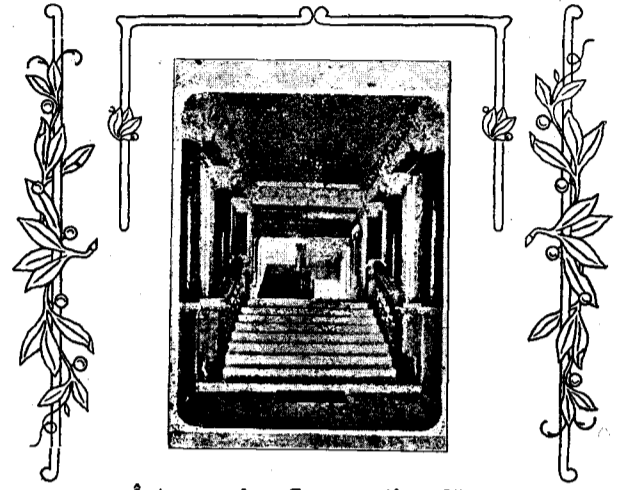
Panteonului românesc, — când ni s'a înfătoșat, spiritual, eteric, figura marcantă prin energie și pătundere, alui Timoteiu Cipariu. Inaugurarea muzeului nu era nimic pe lângă aceasta inaugurare cu spiritul, care s'a săvârșit înaintea ochilor noștri sufletești, cu mai puțină paradă, chiar fără program și fără arangeri, dar cu sufletul și cu adevărul.

Imi revoc cu plăcere, cu risicul chiar de a repeți, aceasta conferență literară despre Cipariu, pentru-că în cursul adunării sale a avut și societatea pentru teatru un moment culminant ca acesta. A fost momentul spiritual, ce l'a creat conferența d-lui Dr. Ioan Borcea despre *Eminescu*.

Figură mai nouă a vieții noastre publice, abia ne-am putut deprinde cu gândul, că Eminescu nu mai trăiește în mijlocul nostru. Mai ales de când au început să ese la lumină scrierile lui în proză, poesiile postume și în deosebi volumul de *scrieri politice și literare*, pare că Eminescu renaște în mijlocul nostru și ne simțim cu mult mai familiari cu el, decât înainte, când trăia și-i cunoșteam singurul volum de poezii prezentat de dl Maiorăscu.

D-l Dr. Borcea, tinăr intelectual și cu spirit, a găsit mediul potrivit, și ca prin hipnotism a știut să ne vrăjească înaintea noastră, în plinul adunării, figura acea blândă și cuminte, care este Eminescu.

Și atât de isteț a resumat părerile lui asupra teatrului, încât aveam sentimentul, că este însuși Eminescu, acel tinăr cu ochi negri, și cu înfătoșare modestă de față mare, care cu o dicțiune

Intrarea în »Casa națională«.

atât de frumoasă și cu o espunere limpede proprie lui, ne face cunoscut, în acest moment istoric, când se va inaugura prima scenă a teatrului românesc, cum trebuie să fie teatrul, după modestele, dar hotărâtele sale vederi.

Și am rămas, uimiți de o plăcere sufletească rară, auzind și văzând: că Eminescu, nu e acel sceptic, de care ni-s'a povestit, ci dimpotrivă un optimist de primul rang, care crede cel dintâi în realizarea teatrului național; că Eminescu nu e acel frivol, ori-ateu, ori-imoral, temut de regretatul Dr. Grama, ca și un Catilina, care strică tinerimea — dimpotrivă, că e un om cuminte, cumpetat și riguros, care cere și dela teatru etică și morală educativă; că în sfârșit, în loc de un cosmopolit, — Eminescu e un Român verde ca stejarul, și pe lângă toate un gânditor, profund ca adâncul oceanului.

Aceasta a fost culmea plăcerilor sufletești ce am gustat în decursul ședințelor Societății. Aceasta ne-a procu-

FOIȚA RĂVAȘULUI

Tit Chitul.

(Discurs rostit de Dr. Gavrilă Tripon, adv. în Bistriță, la înmormântarea regretatului Tit Chitul din Chetiu.)

Să încercăm lângă acest sicriu a construi o modestă biografie și aprețiere, din datele și sfărâmurile prinse pe apucate din viața scurtă și sdrobotită a mult regretatului *Tit Chitul*, din toate aceste scoțând pentru noi învățăturile luminoase și bine grăitoare creștinești.

Tit Chitul talent rar și caracter mare, dar puțin cunoscut, s'a născut dintr'o frunză și veche familie românească, ce ne aduce aminte de descendenții înțeleptului senator roman »Cato« straformat cu timpul în *Chitul*, de la cari și satul și-a luat numele de *Chetiu*. Normele și gimnaziul inferior le-a făcut la școalele armeno-catolice din Gherla cu succese eminente, clasele superioare gimnasiale le-a făcut la piariștii din Cluj tot cu rezultate eminente. A mai făcut și un an și jumătate de medicină la universitatea din Cluj, distingându-se ca unul dintre cei mai talentați și diligenți ascultători.

L'ați cunoscut bine pe repositat în Domnul: spătos, peptos, compact, impunea de o potrivă și ca talent și ca figură esterioură. Profesorilor le era iubit pentru prestațiunile sale, amicilor pentru humorul său nesecat și senin și pentru caracterul său integru. Apoi mai era și unul dintre cei mai buni violiniști.

Avea pe atunci 22 ani, era pe pragul bărbăției. Era pe aci să trec peste speranța strălucită, ce punea familia sa întreagă într'insul, tocmai ca și noi amicii lui. Pe când era medicinist de

anul al II-lea era o iarnă cumplită și geroasă în Cluj; în strada de mijloc (közép utca) într'o odaie modestă locuia regretatul *Tit Chitul* cu repositatul Dr. Alexandru Szilasi, fiul repositat al repositatului protopop al Bistriței: Alexandru Szilasi.

Cei doi tineri colegi și-au uitat fereastra deschisă într'o noapte. Și-au câștigat astfel o recire fatală. *Tit Chitul* a fost cuprins de o paraliză generală. Alexandru Szilasi de altă boală, care în urmările sale i-a curmat viața nu mult după obținerea diplomei de doctor în medicină.

Astfel și-a terminat cariera universitară *Tit Chitul*, trecând din sala de învățământ la clinica bolnavilor, desperat și urmând, fără speranță, un tratament medical după celalalt, întreg restul vieții. Durerile i-au fost ani de arëndul grozave.

L'ați văzut vara aci acasă în grădina părintească sbătându-se afară de sine pe așternutul său, în svircoliri desperate, până ce Provedința a voit, ca să ajungă la vindecarea cel puțin parțială: la ușa numita vindecare defectuoasă. *I-au trecut durerile: dar a rămas schilav (slut) de mâni și de picioare*. Părinții, frații, rudele l'au urcat în pat; ei l'au pus la masă; ei l'au dus la aer; ei i-au dat mâncarea și apa în gură, vara primăvara ei l'au pus în trăsură, ei l'au dus la hotar, în fine ei l'au tractat ca pe un băiat, ce nu a ajuns încă la etatea de un an. D-voastră ați văzut, pricepeți și simțiți greutatea neputinței acesteia, ce a durat 17 ani fără îndreptare. Ba mai mult, mai înainte de moartea lui resturnându-se cu căruța, i-s'a scrintit și osul dela mâna dreaptă, chiar din cot, încât nici după vindecare nu-și mai putea îndoi mâna.

Vă întreb după aceste: Ce date și fapte se-i punem la biografie? Căci 22 ani a fost copil

și tiner; 17 ani a fost bolnav și neputincios! Iar când a ajuns la 39 ani a repositat!

Ce noroc pe noi, că afară de trup mai avem și suflet. Astfel nu rămânem numai cu milă pentru defunctul, ci îi mai dăm și tributul admirațiunii noastre.

Să vedem dară ce lucruri a săvârșit *schinteia divină* — sufletul lui tare și activ — în trupul lui frământat și sdrobotit pe o durată întinsă de 17 ani?

Tit Chitul în viața lui n'a frecventat nici odată școală românească! Dar după însănătoșare parțială s'a pus cu stăruință și a continuat a învăța limba și literatura română din temelii și cu sistem până la o măsură frumoasă, care face onoare ori cărui cărturar și savant român ardelen — ungurean, fie acela și cel mai recunoscut stăpânitor al limbei române. Peste tot: *Tit Chitul* și-a făcut din odaia lui de suferință o academie rară de științe.

Ce mare merit pentru un bolnav fără de noroc; și ce gravă acuză pentru mulți din nădragarii sănătoși și cu dare de mână!

Tit Chitul nu a cetit numai literatura română și nu s'a mărginit la lucrări de distracție, ci a învățat mute de toate: toată medicina, până la măsura ce face onoare chiar și profesorului de universitate.

A învățat psihologie, filosofie, teologie, astronomie, istorie, limbi clasice și moderne, știință naturală, chimie, fizică.

Cu studiile a trecut dela gruparea atomilor, moleculelor până la gruparea popoarelor și a statelor. O scară întinsă de cunoștințe, cu care a știut el să umple pustiul fără de noroc alor 17 ani de neputință. Ați vorbit cu el vre-odată

rat'o d-l Dr. Borcea, care — deși resuma numai păreri alții — a avut atâta succes cu conferința sa în cât cea a d-lui Horea Petrescu a dispărut pe lângă ea, ca și a d-lui S. Moldovan despre »Cheia Turzii« pe lângă a d-lui Dr. Sextil Pușcariu.

Eată de ce țin, că aceasta conferință să o rezum și eu, la rîndul meu, ca să fie cunoscute adevărurile cuprinse în ea în cercuri cât mai largi.

Eminescu despre teatru.

Eminescu face dintru început deosebire între »teatrul meserie« și »teatrul artă«. Cel dintău »propagă fără conștiință libertinagiul în idei, în simțiri și în fapte«. Al doilea singur merită numele de teatru național. El salută, în nađeidea unui astfel de teatru, idea de a înființa societatea pentru teatru ce o avem azi, și credea de pe atunci, că se va realiza, cu atât mai mult, că »simțul poporului nostru e încă vergin și necorrupt de veninul farselor și operetelor nemțești«.

»Să ne folosim — zice poetul — de împrejurarea asta așa de favorabilă, într'un timp în care atmosfera Europei întregi este infectată de corupțiune și de frivolitate, ca tocmai într'un asemenea timp noi să dedăm publicul nostru, folosindu-ne de neexperiența lui, cu creațiunile genioase puternice, cu simțeminte mari, nobile, frumoase, cu idei sănătoase și morale«.

Tot ce se reprezintă pe scena teatrului trebuie să aibă valoare etică; aceasta este idea fundamentală a lui Eminescu.

El pune valoarea etică chiar înaintea celei estetice, cerînd ca »piesele, de nu vor avea valoare estetică mare, cea etică să fie absolută«. Scopul lor nu este numai să placă, ci să și folosească, ba înainte de toate să folosească. El zice: »masa poporului aleargă cu banul din urmă chiar pentru a vedea reprezentându-se înaintea sa necuviinți, pe care eu, să am o putere le-aș pune sub privigherea tribunalului corecțional«.

Intr'alt loc zice iară: »Ne place nouă și gluma mai bruscă, numai ca să fie morală, să nu fie croită pe spetele a ce e bun. Ne place nouă și caracterul vulgar, numai corupt să nu fie; onest, drept, bun ca litera evangheliei, iată cum voim noi să fie caracterul vulgar din drame naționale«.

La aceste declarațiuni comentatorul Dr. Borcea observă foarte nimerit:

»E o idee foarte luminoasă aceasta, pe care n'ar trebui să o pierdem din vedere la nici o reprezentare teatrală. Dar Eminescu nu înțelege ca piesele să fie din punct de vedere moral, corecte sau inofensive, ci el vrea ca prin trănsele să se înruiască de a dreptul și pozitiv, asupra sentimentelor etice ale poporului nostru, pentru care teatrul ar putea să aibă încă acest rol educativ«.

Eminescu a stabilit astfel noțiunea de dramă: »Drama are de obiect și țintă reprezentarea caracterelor omenești curățite de neconsecvența

vieții și cugetării zilnice, a caracterelor omenești consecvente, în toate momentele aceleași, pentru a căror manifestare se aleg situațiuni interesante. În aceste caractere antitetice se lovesc unul de altul în dezvoltarea lor, din tr'asta se naște inodământul, iar din învingerea unui princip și căderea celuilalt, desnodământul dramei«.

Caracterele trebuie să fie reale; oameni boiți cu alb și cu negru — sau ingeri și draci, cum se esprime Lessing, adică oameni de tot buni sau absolut răi — nu înseamnă caractere«.

Situațiunile trebuie să fie »născute din caractere. Nici o situație, care nu rezultă din conflictul caracterelor, nu este admisibilă — regula veche«. — Ciocnirea caracterelor produce »lupta sufletească, care se reprezintă prin simțeminte exprimate în mod plastic și obiectiv. — iar materia lăsată în care se manifestă aceasta luptă este limba«.

»Deci trei elemente pot fi într'o dramă, care să constituie valoarea ei. Unul caracterele, acestea fac ca ea să fie frumoasă; al doilea situațiunile (deci planul) acesta interesează; al treilea limba, care poate avea un farmec liric«.

Impărțirea dramelor Em. o face foarte simplu. »Toate soiurile de scriere dramatică — zice el — se împart numai în două genuri, din care unul e mai înalt, celălalt mai de rînd: drama de caractere și drama de intrigă«.

»Genul întâielea arată caracterele în toată curățenia și consecvența lor; al doilea le admite ca fiind cunoscute, iar conflictele se nasc din planuri premeditate, ca să nu zic intelectuale, a două părți opuse. În cel dintău gen conflictul trebuie să se nască cu necesitate, ca între două puteri elementare aduse în contact, precum urmează cu necesitate explozie, dacă arunci o schinteie într'o magazie de praf«.

Aduse odată în contact caracterele se dezvoltă repede și energic, privitorul rămâne uimit, nu de cea ce se întâmplă, căci aceasta o poate ghici, mai totdeauna, ci de espresia curată, străvezie a caracterelor omenești, care în viața comună se ascunde sub masa convingerilor sociale. Astfel în tragediile lui Sofocle știm de mai înainte, ce are să se întâmple, dar caracterele sunt cristalizate și ne uimesc prin teribila lor consecvență, până săse înfrânte prin ele înșile, urieși ce cad sfărîmați sub propria lor greutate«.

»Drama de intrigă consistă nu atâta în conflictul a două caractere, ci în acela a două planuri opuse. Acela publicul privește cu mult mai mare interes desfășurarea, căci el poate ghici ce se petrece în inima unui om, nu însă ce se petrece în capul lui. În acest al doilea gen, Spaniolii și Francezii au ajuns foarte departe; cel dintăi e reprezentat din veac de câteva genii izolate, în vechime de tragicii greci, în vremea nouă de Molière și Shakespeare, și în cazuri izolate în câteva alte scrieri concepute în acele momente fericite, în care după spusa unui scriitor, fiecare om e geniu«.

Tot ce se abate dela aceste norme e greșit!

Caracteristice sunt păreri cuprinzătoare despre scriitorul rus Gogol:

»Familia« și la »Unirea« din Blaj. Lucrările lui arată profunde cunoștințe, povestire ușoară, stil rigoros, conținut edificator, putere dramatică, psihologie aprofundată, și un desnodământ literar bine ales. A trezit atenția academiei române cu lucrarea-i »O fată de tarabostos«, scrisă după gramatica și ortografia Cipariană. A trăit puțin și nepublicat. Nu a putut publica mai multe lucrări, chiar din motive financiare nu, fiind notoric, că literatura română nu are sprijinitori, precum ar trebui la un popor apăsător. Cu toate aceste numele lui Tit Chitul, cu tot dreptul are să fie înregistrat în literatura română ardeleană, la genul romanilor istorice, la un loc de onoare, ce trebuie să-i acorde o critică dreaptă și conștientioasă«.

Cu toată predilecția lui pentru știință și literatură: era consilierul vecinic în funcție al familiei și al poporului din comună în afaceri economice, bisericesti, igienice, sanitare, școlare și juridice. Toate se făceau la sfatul și povățuirea lui, avînd priceperea și competența la toate. Chiar fratele său Dr. Iulian Chitul, medic cercual în Bethlean, se sfătuia bucuros cu el în cazurile bonalvilor grei«.

Mai mult de cât ori ce, l'a atras problemele credinței, știința credinței: Este D-zeu? E sufletul nemuritor? Este după moarte o răspundere? Este o respărire, o nivelare a sorții pămăntene? Cunoaștea cărțile sfinte și-o literatură întreagă religioasă. Era convins cu tărie de granit în sens religios. Aceasta convingere i-a fost un dar D-zeesc, care i-a îndulcit amarul vieții și i-a păstrat seninătatea sufletească și humorul și gluma până la moarte. Credința lui a cerut să fie spovedit și cuminecat. Credința lui l'a făcut fericit și în agonie chiar, căci i-s'a vindecat dela sine în celea 10

»Ca toți scriitorii care nu se silesc să ne spuie ceva, pentru a ne procura petrecere, ci care au de spus ceva adevărat, fie chiar un trist adevăr, Gogol nu vânează nicăiri efectul, pentru că el n'a scris pentru tantime, nici pentru succes, ci pentru că i-a plăcut să scrie cum simțea și vedea lucrurile, fără a se preocupa mult de regulele lui Aristotel«. De acea figurile lui »răsar ca sămănțele dintr'o răsădnică după ploaie, în plină lumină«. Nu e nici o imitație în cartoni, nici un caracter afectat — răutatea și înjosirea omenească se arată așa cum sunt și ridem de ele. Ridem și... după opinia unora, adevărata comedie trebuie să te facă melancolic... ne întristăm. Acesta este efectul piesei lui Gogol ca și al altor adevărați și al naturii. Natura și adevărul sunt serioase«.

(Va urma.)

Crestături.

— **Di Iorga**, neobositul cercetător istoric și literar, a fost zilele trecute și în Cluj. Petrecînd în mijlocul nostru 24 de ceasuri a cercetat, Someșdaleu, unde a văzut biserica română și cea catolică (intemeiată de familia Micola, probabil română) și a luat notițe, apoi a vizitat Feleacul, în deosebi istorica biserică vlădicească de pe vremea lui Matia, în fine a cercetat cu deamăruntul icoanele și cărțile din amîndouă bisericile românești din centru Clujului. Di Iorga lucrează din însărcinarea Academiei române la istoria bis. române pentru care colectează material. Trebuie să se ue esprimăm admirarea, — fără a voi să facem curte, cum ne-ar înseua cineva — față cu acest bărbat, a cărui talent și hărnicie ne uimește, și se regretăm, că așa puțini dela noi iau un exemplu, dela dînsul, ba unii îl insultă, nenorociții.

— **Memorandul Sașilor** înaintat Maiestății Sale de cătră consistoriul săsesc din Sibiu al bisericii evanghelice ardelene, ca plîsoare contra ordinațiunilor de maghiarizare a școalelor populare și a preparandiilor confesionale în resumat cuprinde următoarele:

Consistoriul săsesc cere scutul și ajutorul Maiestății Sale contra ordinațiunilor de maghiarizare nedrepte și volnice date de ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune. Numitele ordinațiuni nu numai, că se lovesc de legi esistente, dar vatămă și dreptul legislativ al dietei, care singură în înțelegere cu coroana are dreptul de a aduce legi. Ordonanța, în care se cere ca copii nemaghiari să știe vorbi, ceti și scrie deplin urgurește e luată din proiectul retras al guvernului de mai înainte. Scopul învățămîntului pentru școalele elementare nemaghiare se statorosește pe cale legislativă și nu prin ordinațiuni. Ordonanța adusă se opune legii din 1879, art. XVIII, în care se declară de »nisuintă zădarnică« constrîngerea cetățenilor de altă limbă de a-și însuși și limba statului, statorind însușirea ei numai dela candidații de învățători. Zădarnicia acestei nisuiți a arătat-o consistoriul în memorandum înaintat la 1904 contra proiectului ministrului de atunci Berzeviczy.

Imprejurările între cari trăiesc locuitorii nemaghiari le fac cu neputință însușirea cerută de

despre ori ce lucru, despre care n'a potut ținea prelegere?

El făcea glume și haz cu știința lui mai ales la convenirile familiare, în zile mai bune. Era în poziție să le vorbească oare întregi în proză, în poezie, în hexametri despre ori ce, cum i-se cerea.

La intervenția membrilor familiei, între cari amintesc pe canonicul preposit Ioan Papiu — a început să scrie și să între pe terenul literar român. Cu mîna lui schilavă a trebuit să învețe a doua oară arta scrierii, prințzînd peana după un metod nou propriu schilavilor și scria cu răbdare, ba chiar și cu plăcere: zi și noapte, zile și săptămâni, absorbit într'o lume ideală și spre fericire, — uitînd pe vreme neajunsurile vieții sale reale.

Mă veți întreba câte volume și în ce genuri a scris el? Răspund: a scris multe de toate și toate de valoare. A scris în decursul anilor și un vrav de poezii. Le scria ca din glumă și petrecere. De modestie, nu cumva să le publice cineva, le-a ars pe toate; scuza lui era, că nu reflectează a se face cunoscut ca versificator! El avea ambiție, zel și plăcere numai pentru lucrări serioase, cu conținut istoric, moral-creștin și edificator.

Romanele scrise de el în acest gen: »O fată de Tarabostos«, »Catastrofa Daciei«, »Steaua Orientului« sunt dovezi strălucite a talentului și direcțiunii sale literare. În timpul din urmă se ocupa cu conturile unui roman de pe vremea unirii, cam în felul romanului: »Quo vadis« de Sinkievitz. Moartea însă l'a împiedicat de a efectua aceasta lucrare.

A colaborat la »Gazeta Transilvaniei« la

zile din urmă mîna lui ruptă de 2 luni! Cu ce fericire spunea căsenilor: »Voi veți vedea încă minune! De voui scăpa acum la viață voui avea și mîni și picioare sănătoase! Vindecarea mi-s'e începe cu mîna dreaptă. Eată-o!« și spre mirarea tuturor și-a șters fața asudată cu ea, dispunînd liber de mîna.

Dar D-zeu a înflut, că i-a fost destul din suferințe și Tit Chitul a reposat frumos și liniștit cum adoarme un copil! Viața și moartea lui de o potrivă este o protestare și o dovadă zdrobitoare față de ateismul mărginit și neîndurat, care fără teme științifice controlabil și fără îndreptățire scoate din legătura cerească și fericitoare pe bietul pămăntean, apărîntor cerului.

Și acum cătră tine ne îndreptăm dragă Titule! Cu ce se te cinstim pentru suferințele și prestațiunile tale? Pentru sufletul tîu bun, vecinic senin și prietenos și productiv? Acoperivom sicriul tîu cu frumoase cununi? Din numele noastre faceți-vom suită meritată? Pe car cu 4 boi pune-te-vom și colo sus lângă biserică, la sinul colinei așeza-te-vom? Peste cenușa ta va da valuri deapurarea cîntarea mîngăioasă din biserică și Tie îți va șopti vîntul deapurarea. Vei fi aproape de casa părintească, unde ai fost ajutat în totdeauna cu iubire! Vei fi aproape de salcea tristă martoră a vieții tale! Vei fi în mijlocul poporului din comună, care mereu te-a distras la munca și horile și umorul nesecat. Iar literatura română va păstra la locul cuvenit lucrările tale de valoare, scoase atît de viguroase într'o viață atît de torturată!

Să fie somnul tîu lin și liniștea ta neconturbată! Adio!

În fine să ascultăm cu luare aminte și cuvîntul aceluia, ce merge și ne zice: »Din largul

ordonanță a limbei ungurești. Relele despre cari zice ordonanța, că se trag asupra populației din neștiința limbei maghiare, nu se vor împedea prin însușirea acestei limbi, ci numai prin observarea cinstită a legii despre egală îndreptățire a naționalităților și punându-se capăt înstrăinării dușmănoase ce e între administrația de stat și popor. Față de aceste ordonanțe se pot aduce cuvintele adresei dietei ungare din 12 August 1871, unde între altele se zice: »Astăzi simțesc deja națiunile, simte fiecare clasă a poporului prețul libertății politice și a neatârării legale, de care se lipește cu pietate și rar succede ca, cu delaturarea acestui simțământ și pietăți popoarele și țările să fie străformate după teorii politice în contra voinții lor«. Dispozițiunile ce se nasc din aceste ordinațiuni se opun celor mai elementare principii de pedagogie zădărnind ori ce spor în învățământ, cum e aceea, ca jumătate oarele de peste săptămână să se folosească pentru învățarea limbei maghiare«. Se arată mai departe netemeinicia și nedreptatea celorlalte dispoziții, prin care li se dă inspectorilor de școală prea mare influență asupra școalelor și învățătorilor confesionali, în urma cărora inspectorul are drept de a suspenda pe învățători, cari nu știu ungurește, de a închide școlile în cari s'au suspendat doi învățători după o altă din cauza neglijării instrucției maghiare și de a examina candidații de învățători și în limba maghiară din ori ce studiu. Memorandumul se sfârșește rugându-se de scutul Maiestății Sale: »Maiestate! Apelăm la Stăpânul și Regele nostru preagrațios contra procedurii absolutiste a d-lui ministru regesc unguresc de culte și instrucțiune publică, pentru păzirea constituției, a cărei lege fundamentală dispune, ca fără să fie guvernată prin legi și nu prin ordinațiuni ilegale.«

RĂVAȘUL CLUJULUI

Documente.

— La chestiunea »Economului«.

Campania pornită de compania neamurilor, în fruntea căroră s'a pus admirabilul Român, Isac — cu scop de a înlătura direcțiunea actuală corectă a »Economului« și a aduce earăși la cârmă pe cei căzuți prin abzicere, pensioanare și cutropire de sine, — se continuă încă, și nu se poate prevedea, unde se va sfârși. Sufletul acestei mișcări fără suflet este doar om obiectiv, el nu face personalități, el nu se ocupă cu persoane; el a spus-o că vrea să-și iee răsbunare asupra institutului!... Acui va fi răsbunarea din urmă se va vedea. Noi, ca cronicari, înregistrăm faptele și documentele, până vom ajunge să facem și analiza lor. Un lucru e sigur; ceea ce se petrece nu mai e glumă.

vecinicii nemăsurate, ce nu slăbește, din largul nemărginit al infinitului, ce nu se mai măsură cu cotul și cu chilometrul, ajuns odată la sbor liber, la liberă mișcare, trec în revistă cei 17 ani de tortură și neputință și lângă mine pe tine te aflu, dragă mamă, pe voi vă aflu. dulci frațiori! și cunoscuți! purtându-vă în brațele și în iubirea voastră neobosită. De aci Vă aduc întreagă arderea multumitei și iubirii mele nemărginite pentru actele voastre de jertfă și abnegațiune nesfârșită! Vă rog izgoniți din inimile voastre jelea și durerea! În vecinicia largă e viu D-zeu și drept și puternic știe răsplăti suferințele avute: Nu există pe pământ suferințe atât de mare să nu poată fi vindecată. Se mă amintiți cu iubire să vă rugați pentru mine: asta e tot ce vă cer din patria mea nouă.

Iar tu popor român păstrează legile lui D-zeu și a bisericii tale străbune, ca să mergi înainte! Legea muncii, care te înveselește și te întărește. Legea păstrării și a cumpătului, care îți adaugă puterile și te înarmează pentru munca viitoare. Legea iubirii, a bunei înțelegeri, solidarității, a unirii, care te face cetate neinvinsă în epocele grele. Legea credinței, legătura cu D-zeu, cetatea din urmă a omului, unde sufletul mai găsește încă senin și mângăiere, chiar atunci când trupul și norocul lui s'au naufragiat! Dar iertați, glia pământescă m'a obosit! Un glas binevoitor mă chiamă!! Adio tuturor! Adio!

Lupta încă n'a ajuns la culme și câteva ruine se ved deja. Dureros dar adevărat! Răspunderea rămâne întreagă în sarcina celor ce au pornit o luptă așa de desperată, pe cât de nedreaptă. —

— **Un cas ilustrant.** Din partea direcțiunii »Economului« ni-se comunică următorul extras din procesul verbal al ședinței plenare, ținută la 17 Sept. n. 1902, puțin înainte de abzicerea cunoscută a d-lui Dr. A. Isac:

17. Directorul executiv pune pe tapet cererea lui Száva de a i-se vota pe moșiile sale din Mociu, Năvoiu, Tothaza și Bothaza în preț de 200.000 cor. și îngreunată cu 162.000 cor. un împrumut hipotecar pe locul al 3-lea de 28.000 c. După ce *prezidentul Dr. Aurel Isacu, în calitate de avocat al petentului Száva* dă explicațiile necesare în cauza acestui împrumut, se retrage din ședință, fiind persoană interesată, și predă presiului viceprezidentului A. Șarkadi.

După o desbatere mai lungă, dând explicațiile necesare și directorul executiv, care în Dumineca trecută a cercat toate locurile lui Száva împreună cu preotul Feleacului Gavril Pop și comptabilul prim, se enunță ca conclud următoarele:

Institutul conform statutelor nu poate acorda împrumuturi hipotecare pe locul al 3-lea.

— **Un răspuns deschis.** La »Rogarea« deschisă a părintelui dela Iclod, în care neadevărurile băjbăie pe o spumă de vorbe traduse din ungurește, direcțiunea »Economului« a dat la timpul seu un răspuns, scurt și limpede, ca însuși adevărul, care s'a publicat în »Gazeta Transilvaniei« nr. 217, dela 15 Octomvrie st. n.

Eată câteva puncte din acest răspuns:

1. Toate aserțiunile d-lui Iosif Onciu, puse în circulațiune prin broșura sa, sunt în *fățișă contrazicere cu faptele și toate iscădirile d-sale* se desmint prin acte, dintre cari unele iscălite chiar de d-l Iosif Onciu.

2. Direcțiunea »Economului« s'a văzut obligată prin legi pozitive și considerațiuni de corectitate, de a hotărî — unanim, fiind contra numai d-l Iosif Onciu, afinul d-lui Podoabă — să invoace justiția penală în potriua d-lui Basiliu Podoabă, fiind-că i-s'au denunțat o lungă serie de grave abuzuri. Pagubele făcute de d-l Podoabă, se vor acoperi probabil din averea dânsului, după măsurile de siguranță ale instrucțiunii, dar în fine, nu suma, ci caracterul faptelor hotărăște. Atât e însă sigur, că situația institutului nu a putut fi atinsă prin procedurile d-lui Basiliu Podoabă și »Economul« este și rămâne: solid și sigur.

3. Nu este adevărat, că d-l Dr. Dăianu, vice-președintele institutului și-ar fi »escomptat sua potestate, et autoritate la cassa institutului suma de aproape 800 cor.« pentru publicațiuni în »Răvașul«. Adevărul este, că d-l Basiliu Podoabă, ca director executiv, cu incuviințarea direcțiunii locale a »Economului« a asemnat pe dreptul, la cassă, în curs de trei ani, administrației »Răvașului« în total suma de cor. 617 și 70 b. pentru publicațiuni comandate în »Răvașul«. Pe această basă a publicat chiar și d-l Iosif Onciu inserțiuni de ale filialei »Gherla« în »Răvașul«.

4. Nu este adevărat, că direcțiunea a deschis firmei tipografice P. P. Barițiu un cont curent până la 3000 coroane, acoperit prin d-l Dr. Dăianu, prin abonamentele ce vor incurge de la abonații »Răvașului«.

Adevărul însă este, că d-lui tipograf P. P. Barițiu i-s'a acordat un credit în cont curent de cor. 3000, pe lângă *cambii cu trei iscălituri* de prima bonitate, apoi pe lângă *zalogirea* prin act, a întregii lui tipografii, în valoare de cor. 10.000 și a unei *polițe de asigurare de cor. 4000*. Pe lângă aceste trei feluri de garanții aproape enorme, »Economul« pentru toate eventualitățile mai poate avisa și sechestra și pretensiunea tipografiei Barițiu, ce o are necontentit față de editura »Răvașului« garantată prin o cautiune de cor. 10.500 depusă la stat.

5. Nu e drept nici că d-l Dăianu a cumpărat, nici că a revândut moșia »Economului« de la Feiurd.

Adevărat e numai, că în interesul institutului, la propunerea directorului executiv Basiliu Podoabă, i-s'a oferit prin direcțiune d-lui Dr. Dăianu, ca să cumpere moșia institutului licitată cu cor. 35.500. cu prețul de cor. 46.000 conform proiectului stilisat de avocatul institutului. După acest proiect prețul era să fie acoperit: prin intabulare și cambii bune și garantat prin faptul, că institutul incassa însuși arênda și rămânea în posesiune faptică până la achitare, afară de aceste se mai prevedeau o serie de alte asigurări în folosul institutului. Această cumpărare proiectată prin o decisiune, *iscălită și de d-l Onciu*, nici de fapt, nici de drept nici când nu s'a realizat și anume din vina directorului executiv, ear moșia din cestiune, *nici când n'a fost intabulată pe d-l Dr. Dăianu*,

Acesta a fost numai plenipotențiatul »Economului« la licație și după-ce directorul executiv de atunci, nu a înaintat procura la tribunal, acum d-l Dr. Dăianu prin declarațiune ulterioară a îngrijit să se poată intabula în favorul institutului proprietatea.

Toate combinațiile d-lui Iosif Onciu sunt deci luate din vânt.

6. Nu este adevărat, că direcțiunea »Economului« a cumpărat în piața Széchenyi, case în preț de cor. 70.000.

Adevărul este, că aceste case, foarte prețioase prin situație, le-a cumpărat prin acte notariale, marele proprietar Ioachim Totoianu, iar direcțiunea »Economului« i-a acordat un împrumut cambial, cu interese potrivite și asigurate, de 70.000 cor. pe garanția sa personală, apoi pe hipotecă și sub condiția, ca până la achitare să incaseze institutul arênda caselor.

Se observă altfel, că este hotărîtă acușiția acestor case pentru noua biserică.

Ștefan Havași m. p.

Dr. Frâncu m. p.

— **Alt răspuns deschis.** Ieri și azi în 26 și 27 Oct. s'a întrunit în ședință plenară direcțiunea »Economului« sub presiul dlui canonic Art. Șarkadi, din Oradea-mare, luând parte toți membrii direcțiunii, afară de doi: Iosif Onciu, care nu s'a mai înfăoșat, și Vas. Podoabă, care n'a mai fost chemat. Intre alte lucruri importante, *direcțiunea plenară* a mai dat la spuma de vorbe și neadevăruri a d-lui Onciu și un răspuns, care se vede din următoarea scri-soare ce primim:

Onorară redacțiune! Subscriși am primit dela *direcțiunea plenară* a institutului »Economul« însărcinarea de a da publicității următoarea:

DECISIUNE

adusă la 26 Octobrie 1905:

1.) *Direcțiunea plenară* se declară întru toate solidară cu rectificările publicate din însărcinarea direcțiunii locale în ziarele: »Az Ör«, »Ellenzék« și »Gazeta Transilvaniei« ca răspuns la articolul din »Az Ör« și broșura: »Rogare deschisă« a d-lui Iosif Onciu și *aprobând întru toate* acele rectificări constatate și din parte-și, că aserțiunile d-lui Iosif Onciu referitoare la afacerile institutului și la actele vicepreședintelui și directorului executiv actual nu corespund adevărului și se combat și prin procese verbale *subscrise de d-l Onciu*.

2.) Direcțiunea plenară constată, că din *partea comitetului de revisiune** *nici o excepțiune nu s'a ridicat contra gestiunii direcțiunii în afacerile discutate de d-l Iosif Onciu* și că toate hotărârile direcțiunii au fost găsite strict corecte din toate punctele de vedere prin revisorul expert al delegațiunii băncilor române d-l Iosif Lissai.

3.) Direcțiunea plenară constată, că Dr. Frâncu împlinește oficiul de director gratuit până

*) După cum auzim comitetul de supraveghere a cercetat cu cea mai mare rigoare chestiunile atinse de d-l Onciu în broșura sa și n'a găsit absolut nici o acuză care să fie măcar încâtva întemeiată. »Răvașul«.

Cui îi place să-și îmbrace copii frumos să cumpere haine frumoase și ieftine dela

Stein S. & Trsa, deposit de haine pentru copii, Cluj, Mátyás Király-tér Nr. 1.

Haine pentru fetițe dela 1—14 ani cu 1 fl. și mai sus. — Haine pentru băieți 1—14 ani 1 fl. și mai sus. — Căputuri 1—14 ani dela 2 fl. în sus Pălării, capisoane, șurto, rochițe, albituri, ciorapi în mare alegere. — Aci se pregătesc corsete după măsură în cele mai noue forme). 79) 13

la 10 Ianuarie 1906, iar de aci încolo calitatea lui de juriscult înceată, respinge toate atacurile personale nemeritate adresate prin d-l Onciu singuraticilor membri ai direcțiunii și în special exprimă deplina sa încredere față de vicepreședintele Dr. Elie Dăianu tras în discuțiune publică fără teme și motiv prin d-l Iosif Onciu. Direcțiunea își exprimă mulțumirile sale d-lui Dr. Elie Dăianu pentru serviciile sale abținente făcute institutului, constatând că d-l Dr. Elie Dăianu nici un folos nepermis n'a avut nici când din nici o afacere cu institutul și mai ales n'a avut absolut nici un folos, sub nici un titlu, din moșia dela Feiurd, care nici când n'a fost intabulată pe dntul, nici n'a folosit-o faptic, nici când nu i-a tras venitele și asupra căreia d-l Dr. Dăianu nici când n'a încheiat contract cu »Economul«.

4.) Direcțiunea plenară își exprimă *neîncrederea sa absolută* față cu D-l Iosif Onciu și totodată *reprobarea sa* față cu același pentru discutarea în mod contrar adevărului, în presă, a afacerilor institutului, mai departe direcțiunea plenară *aproabă toate dispozițiunile făcute contra D-lui Iosif Onciu*, atât în ședințele dela 25 Septembrie c. plenare, cât și în ședințele direcțiunii locale de atunci încoace ținute, încuviințând în special arătarea făcută la judecatorie pentru depeșa ofenzătoare din prilejul dimiterii sale din dirigența filialei și declară pașirile D-lui Onciu prin presă și broșuri de acte ostile față cu întreaga direcțiune și de păgubitoare însuși institutului.

5.) Direcțiunea plenară va reclama la forurile competente, ca să pronunțe *amovarea din direcțiune a d-lor Iosif Onciu și Basiliu Podoabă*, cari nici după repetite voturi de neîncredere și toate actele lor cunoscute, nu au crezut de cuviință de a-și înainta demisiunile.

Din însărcinarea direcțiunii plenare:

Cluj, la 27 Octobrie 1905.

Artemiu Șarkadi m. p., Dr. Frâncu m. p.,
președinte, notar.

Iarăși az »Ōr« Organul din Cluj al coaliției Isac Podoabă-Onciu, numit »Az Ōr«, publică în nrul din 28 Oct. un articol inspirat, în care înspiratorii amenință, că la adunare vor face scandal. Față cu intervertirile coaliției rămâne faptul, că dintre acționarii »Economului«, cari au dat d-lui Isacu plenipotență să convoace adunare estrardinară, numai cei ce sunt dători la bancă, ori sunt neamuri lui Podoabă, ori sunt neorientați, mai țin la plenipotență; toți ceilalți și-au retras și acțiunile și plenipotența. Astfel au retractat acțiunile și plenipotența; D-șoara Elisa Doda, sora regretatului general, Preotul V. Hopârtean, Parochia Ticului, Ioan Micheș din Gilău și alții.

Au rămas cu coaliția neamurilor și datornicilor numai doi-trei acționari neorientați.

Altcum »Ōr« laudă pe »distinsul avocat« Isac și Podoabă, spunând, că ei amândoi au condus »telyhatalmulag« afacerile băncii...

Cum? — S'a văzut și se va mai vedea.

Cu 1 Nov. începe nou abonament

la

„Rėvasul“ Pe 1/4 de an costă 90 fil.
„ 1/2 „ „ „ 160 „
„ 1 „ „ „ 320 „
restanțierii se binevoiască a-și achita datoria.

DE PESTE SĒPTĒMĀNĀ

— Rev. Dn Tit Bud, parochul Sighetului și vicariul Maramureșului, aduce la cunoștință, că își scoate »Tipicul preteșc« în a 2-a ediție. Pre-numărările se pot îndrepta către d-sa și la administrația foii noastre. Prețul cărții e 2 coroane 20 fil.

— »Foala pedagogica« în urma hotărârii consistorului archidieceșan din Sibiu, — cu 1

Ianuarie 1906, va apărea din nou. Cu redactarea e încredințat d-l Dr. Petru Șpan, profesor seminarial.

— **Willy Weston**, pianist de mâna întâi și cel mai mare interpret al artistului Wagner, va concerta în zilele acestea la Cluj, — de aici va merge la București, unde va concerta înaintea curții regale.

— **Hymen**. Mariți Horeth și Pompein Baciu, proprietar de ferestru cu vapor, comptabil de bancă și mechanic absolut, anunță cununia lor, care se va celebra în 26 Octobrie a. c. la 11 oare a. m. în biserica gr.-cat. din Șoimuș.

— **Direcțiunea băncii »Cămpiana«** din Mociu, roagă pe p. acționari de a-și achita a 5-a rată din prețul acțiunilor.

— **Adunare poporală** e convocată în *Sebeșul-sășesc* pe 29 Oct. n. pentru de a lua hotărâri privitoare la situația politică. Se ține în piața mică, în față cu gimnasiul sășesc, sub cerul liber.

— **Spiritul practic** găsit în coloanele proaspete ale »Unirii«, ni-ar părea bine să-l găsim și *altundeva*. În treburi de însemnătate vitală pentru preoțimea noastră, n'ar trebui să se țină samă de nemulțămirile negândite, — ale singuraticilor. Pe cel ce nu vrea să înțeleagă binele ce vrei să îl faci, îl silești să-l înțeleagă și să-l primească. Și sila asta nu ar strica nici preoțimei noastre.

— **Din Desmir** primim următoarea: Invitate la petrecerea poporală împreună cu teatru, cântări și declamări, ce se va ținea în școala greco-cat. din *Desmir* în 24 Octobrie s. n. după terminarea adunării reun. învățătorilor (tract. Cojogna), începutul la 6 oare sara. Taxele: De o persoană loc de șezut 1 cor. locul al II-lea 40 fil. Venitul curat e destinat pentru înființarea unui fond de școală pentru fetețe (eventual a II-a școală; și al II-lea învățător. Comitetur. Suprasolvirile și contribuțiile benevole se vor cuita publice. Program 1. Mărirea strămoșilor de G. Sion declamare 2. Otrava de hârciog, comedie. 3. Ruga Românului, chor. 4. Săpătorul de bani, comedie în 3 acte. 5. Sub Ștefan Vodă, chor. 6. Pielea nevestei, anecdotă. 7. Vânătorin, chor. 8. Călușerul și bătuta. — Diețetantii toți țereni. — În urmă joc.

— **Mulțămită publică**. Subscrisul și pe aceste cale își exprimă sincerile mulțămiri față de distinșii și marinișoșii domni și doămne, cari prin obolul lor au binevoit a ajutora »*Corul băteșilor gr.-cat. din Lugoj*«. — Sa Dr. Dem. Radu, episcop, a dăruit 20 cor.; Il. Sa Dr. Vasile Hossu, episcop, 10 cor.; D-l I. Pocol, proprietar de mine, 20 cor.; Rev. Nicolau Nestor, canonic, 11 cor.; D-l Teodor Mihali, deputat, 10 cor.; D-na Iuliana Habor 10 cor.; Il. Sa Ioan Boros, canonic, 4 cor.; Cl. Dr. Danil Fireza, secr. episc., 3 cor.; Dr. Isidor Pop, avocat, 2 cor.; D-l Axente Țăran, preot, 3 cor. și d-l Valeriu Giurgiu, preot, 1 cor. Totodată mulțămesc și d-lui Dr. Aurel Ciupe, avocat în Lugoj, pentru cele două statulețe dăruite de d-sa școalei noastre. D-zeu să respălătească binefăcătorilor. Lugoj, la 19 Octobrie 1905. Ioan Ienea, cleric abs. și învățător.

— **Dela gimnasiul de stat din Sibiu**, precum scrie »*Drapelul*« — a fost eliminat școlarul român Vasile *Stoica*, din pricina că ar fi făcut politică periculoasă contra statului maghiar.

— **Din programul adunării** reuniunii învățătorilor noștri, ce se va ținea în Blaj în 8 și 9 Oct. n., — relevăm: discușiunea, ce se va ținea *asupra manualelor de școală folosite în școlile primare din Archidieceșă*. O rezolvare pricepută și norocoasă a acestui punct ar face frumoasă cinste corpului nostru dăscălesc, — cunoscută fiind reaua și nepotrivita alcătuire a manualelor de școală cele avem.

— **† Toczaer Ödön**, protopretorul cercului Nădășel a reposat ieri; înmormântarea va fi mâne, în 29 Octobrie d. a. la 3 oare.

— **† Victoria Lupan născ. Zoicasu** după grele suferințe provezută cu Sfintele taine, în al 44-lea an al vieții și al 24-lea an al fericitei sale căsătorii, în 25 Oct. n. și-a dat blândul și nobilul său suflet în mâinile Creatorului. O deplângere nemângăiatul seu soț, Niculae Lupan, preot gr.-cat. în Chiuzbaia, cu fii sei: Juliu, Cornelia, Adrian, Alexandrina, Georgina, și numeroase rudenii.

— **Ilustre românești** cu motive dela sərbările din Sibiu, scoase în editură proprie, se află la redacția foii noastre. (Jókai u. 6.) Prețul unei bucăți e 6 fil. — Este o serie de 9 bucăți, care se trimite franco pentru 50 fileri.

— **Marii proprietari români din Basarabia** au înaintat o rugare către Țarul Rusiei, în care cer ca în bisericele române din Basarabia slujba d-zeiască să se facă românește.

— **Deunăzi în Roma** a murit un cerșitor de 90 ani și spre surprinderea tuturor a lăsat o avere de 925 000 cor., adică aproape un milion.

Weisz & Comp.

Atelier și magazin de haine pentru bărbați și copii. Cluj, Strada Deák Ferencz nr. 9.

Reintorcându-mă din călătoriile pentru cumpărările de toamnă, îmi iau îndrăzneala de a atrage luarea aminte a p. t. public și părinți asupra prăvălii și magazinului nostru bogat, provăzută cu haine de bărbați și de copii, fiind în stare de a efectua și cele mai delicate comande.

Mare magazin de țesături engleze și scoțiene. Magazin mare de haine gata din pregătire proprie, de blănării și de bunde de oraș și de călătorie, paltoane sport și daneze de piele și alte mărfuri aparținătoare acestui ram.

O singură târguală de probă poate încredința pe ori-cine despre aceea, că firma noastră e cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărare.

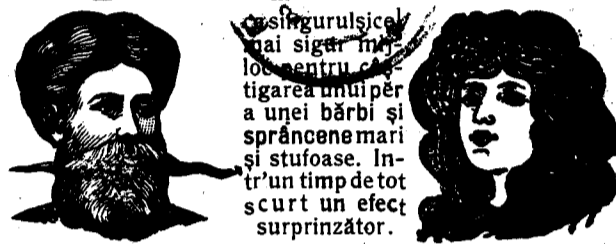
Cu stimă cere părtinirea prețioasă a p. t. public

(82) 4—20

Weisz & Comp.

Cei mai distinși chemicieni și autoritățile medicale declară

Apa de pěr Káthe

Prețul unei sticle Cor. 2—, 3—. Sticla de probă C. 140. — Se trimite pe lângă rambursă numai dela doamna Káthe Menzel, Viena, XVIII., Schulgasse 3. I. St. Thut 34

In atențiunea mireșelor!

Serviciu de porțelan de Karlsbad, minuat, executat, colorat, complet pentru 12 persoane de la 15 fl. în sus. — Serviciu de sticlărie pentru 12 persoane 33 bucăți 2 fl. 95 cr.

Lampe, atárnând, cu eigă 3 fl. 95 cr. Serviciu de tee și cafea 2 fl. 80 cr. — 3 fl.

Obiecte de argint de china — Daruri ocașionale — rame pentru icoane, lampe de grădină, etc. în prețurile de fabrică.

La comande din provință mă rog a însemna cea din urmă stațiune de tren.

Somlyai, Succesorul Müller.

magazin de sticlărie și porțelanerie Cluj, Kossuth Lajos u. nr. 4.

NB. Fieștecine dacă cumpără în preț de 10 coroane, primește portretul seu în mărime naturală, cu totul gratis, numai pentru rame plătește 3 coroane. (80) 23—52

„LUCEAFĂRUL“

Revistă pentru literatură și artă.

Anul IV.

Apare de 2 ori pe lună în Budapesta.

ABONAMENT:

Ediția simplă: Un an 12 coroane. În România și străinătate 16 cor. 6 luni 6 cor. În str. 8 cor. Pentru preoți săraci, învățători și studenți: Un an 7 cor, în străinătate 12 cor.

Ediția de lux: Un an 20 cor. În România 25 c. 6 luni 10 cor., în străinătate 12 cor. 50 bani.

Magazin special de pălării:

La »Regele Pălăriiilor« — A »Halapkirály«-hoz

(77) Cluj — Piața »Regele Matia« Nr. 17. 23—25

Foarte bogat deposit de pălării din țară și străinătate — pentru bărbați și copii, — cilindre și în chipie de vėnat și sport.

Pentru preoțimea orientală tot-deauna se află în Magazin. pălării după moda preoțească, moi și tari.

Comandele din provincie se execută punctuos. Trebuie comunicată mărimea capului în centimetri. Intreprindere specială!

Cele mai ieftine prețuri fixe.